

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/167/165/96

PREZYDENT ALEKSANDER KWAŚNIEWSKI - OCENA DOTYCHCZASOWEJ DZIAŁALNOŚCI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

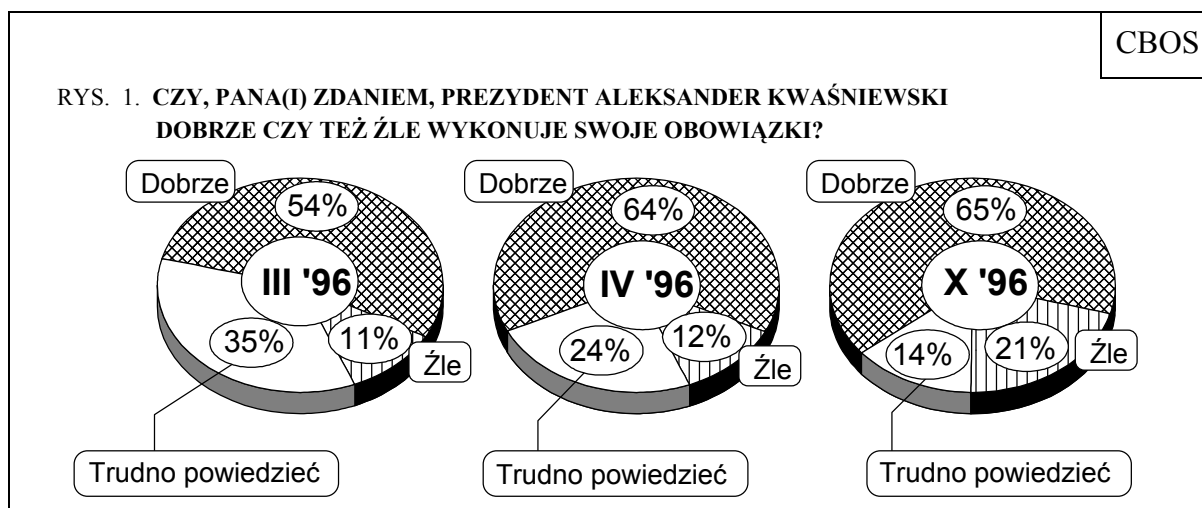
WARSZAWA, LISTOPAD '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zbliża się rocznica prezydentury Aleksandra Kwaśniewskiego. W świadomości społecznej stopniowo krystalizuje się wizerunek prezydenta. Z badań CBOS wynika, że dominują w nim cechy pozytywne, większość Polaków darzy prezydenta zaufaniem i uważa, że jego działalność dobrze służy społeczeństwu¹. Jeden z ostatnich sondaży² pozwala na ukazanie innych aspektów opinii o prezydencie Aleksandrze Kwaśniewskim.

OCENA PRACY PREZYDENTA

Podobnie jak pół roku temu, dwie trzecie społeczeństwa uważa, że Aleksander Kwaśniewski dobrze wypełnia swoje obowiązki. Wzrósł jednak (o 9 punktów) odsetek osób, które krytycznie³ oceniają jego pracę.

¹ Por. komunikaty CBOS: „Instytucje publiczne - społeczna ocena ich działalności we wrześniu”, październik '96 oraz „Zaufanie do polityków w październiku”, październik '96.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (77) przeprowadzono w dniach 11-15 października '96 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju (N=1158)

³ W tym kontekście warto zauważyć, że we wrześniu br. co czwarty badany był zdania, iż działalność prezydenta nie służy dobrze społeczeństwu.

Na opinie te wyraźny wpływ mają deklarowane poglądy polityczne. Dobrą ocenę najczęściej wystawiają Aleksandrowi Kwaśniewskiemu osoby identyfikujące się z lewicą, rządziej - respondenci zorientowani centrowo, natomiast ankietowani o poglądach prawicowych są zdecydowanie najbardziej krytyczni.

Oceny te zależą również od stosunku do praktyk religijnych - im częściej badani w nich uczestniczą, tym mniej przychylni są prezydentowi.

Innym czynnikiem, równie silnie kształtującym stosunek do działalności Aleksandra Kwaśniewskiego, jest stopień zadowolenia z własnych warunków materialnych. Im bardziej respondenci są nimi usatysfakcjonowani, tym częściej doceniają pracę prezydenta.

Znacznie mniej czytelny jest wpływ cech położenia społecznego badanych na ich opinie w tej kwestii - zapewne krzyżuje się on z silnym wpływem omówionych czynników światopoglądowych oraz zadowolenia z własnych warunków materialnych.

Pozytywne oceny pracy Aleksandra Kwaśniewskiego są najczęstsze wśród robotników niewykwalifikowanych, pracowników umysłowych niższego szczebla, mieszkańców małych miast oraz uczniów i studentów.

Opinie innych grup społecznych są mniej spójne - spośród nich najbardziej krytyczny stosunek do prezydenta mają rolnicy. U nich właśnie zaobserwowaliśmy w porównaniu z kwietniem największy wzrost odsetka ocen negatywnych (o 19 punktów) i spadek - pozytywnych (też o 19 punktów).

Należy podkreślić, że prawie we wszystkich grupach społecznych dominuje opinia o dobrym wypełnianiu przez prezydenta swoich obowiązków. Wyjątek stanowią wyborcy Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich, mający podzielone opinie w tej sprawie (42% wskazań negatywnych, 38% pozytywnych), oraz sympatycy Akcji Wyborczej „Solidarność”, wśród których wyraźnie przeważa negatywna ocena pracy Aleksandra Kwaśniewskiego.

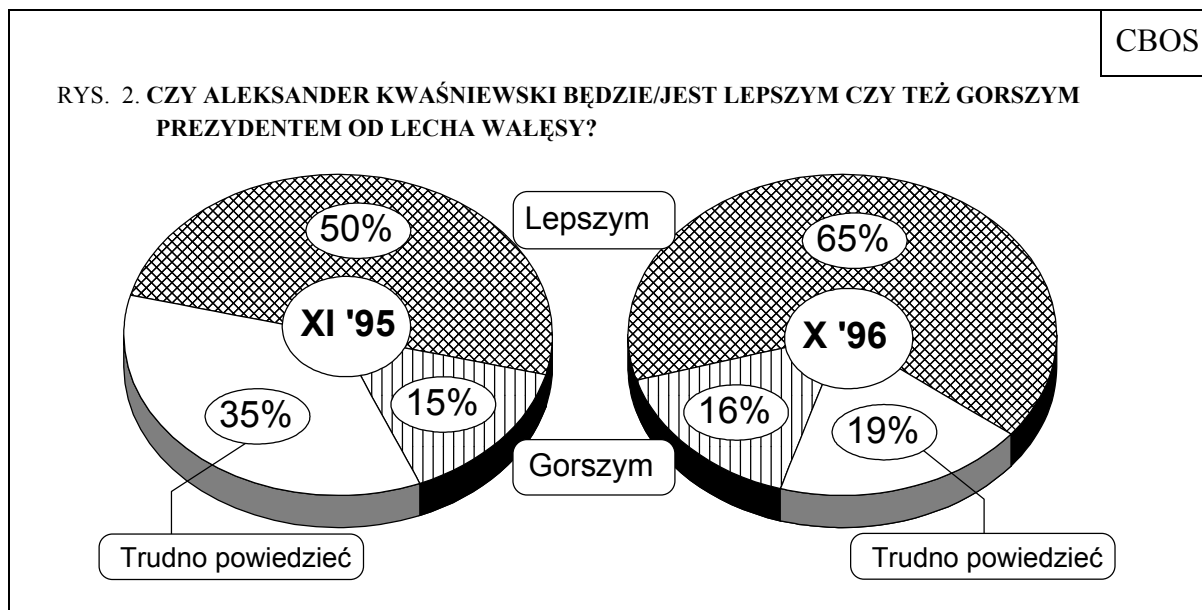
Tabela 1

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Aleksander Kwaśniewski dobrze czy też źle wykonuje swoje obowiązki?	Potencjalne elektoraty partyjne					
	SLD	PSL	UP	UW	ROP	AW „S”
Dobrze	96	78	70	71	47	37
Źle	2	14	22	19	36	49
Trudno powiedzieć	2	8	8	10	17	14

Wysoki współczynnik korelacji (V Cramera=0.33) wskazuje na silny związek opinii o prezydencie z sympatiami politycznymi respondentów. Elektorat SLD prawie jednogłośnie wystawia prezydentowi ocenę pozytywną. Zdecydowanie przychylna jest także opinia sympatyków PSL, którzy w większości dobrze oceniają jego pracę. Nieco bardziej krytyczni są wyborcy Unii Pracy i Unii Wolności, chociaż również wśród nich silnie dominują oceny pozytywne. W potencjalnym elektoracie ROP przewaga ocen pozytywnych jest znacznie mniejsza.

Aleksander Kwaśniewski spełnił społeczne oczekiwania w większym stopniu niż się tego spodziewano. U progu jego kadencji połowa Polaków przewidywała, że będzie on lepszym prezydentem niż Lech Wałęsa, obecnie znacznie więcej (65%) ankietowanych uważa, iż jest tak rzeczywiście.

Wynik porównania obu prezydentów zależy przede wszystkim od poglądów i sympatii politycznych respondentów, stopnia ich uczestnictwa w praktykach religijnych, a także od poziomu satysfakcji z własnych warunków życiowych.

Porównanie wypada na korzyść Aleksandra Kwaśniewskiego najczęściej wśród osób identyfikujących się z lewicą, nie biorących udziału w praktykach religijnych oraz robotników niewykwalifikowanych.

Natomiast ocenę na jego niekorzyść najczęściej wystawiają badani identyfikujący się z prawicą, kilka razy w tygodniu uczestniczący w praktykach religijnych.

Opinia, że Aleksander Kwaśniewski jest lepszym prezydentem od swojego poprzednika, dominuje prawie we wszystkich grupach społecznych. Wyjątek stanowią wyborcy Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich oraz sympatycy Akcji Wyborczej „Solidarność”, wśród których przeważa pogląd przeciwny.

Fakt, że elektorat Kwaśniewskiego w zdecydowanej większości (89%) lepiej postrzega swojego kandydata, może świadczyć o tym, że obecny prezydent spełnia oczekiwania swoich wyborców. W jeszcze większym stopniu są z niego zadowoleni respondenci zamierzający głosować na SLD.

Tabela 2

w procentach

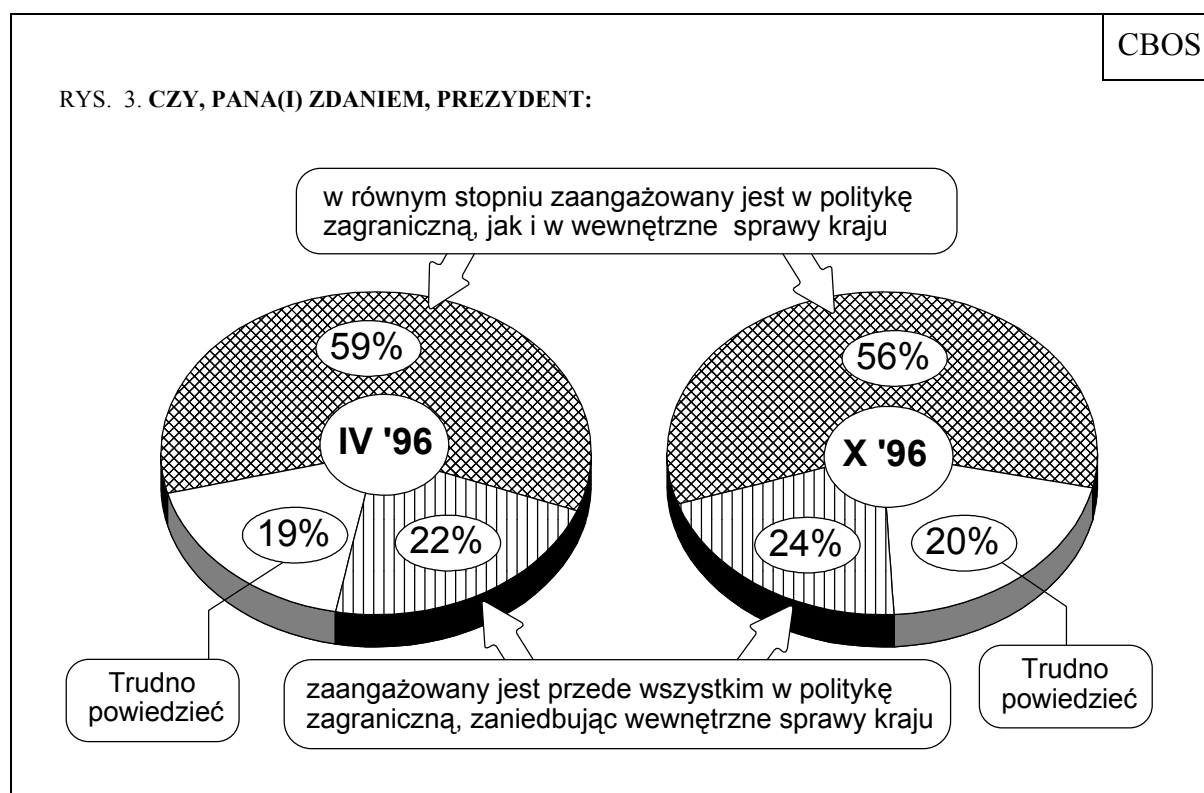
Czy Aleksander Kwaśniewski jest lepszym czy też gorszym prezydentem od Lecha Wałęsy?	Potencjalne elektoraty partyjne					
	SLD	PSL	UP	UW	ROP	AW”S”
Lepszym	96	77	77	49	54	25
Gorszym	1	9	9	22	17	52
Trudno powiedzieć	3	14	14	29	30	23

V Cramera = 0.41

Okazuje się że niemal wszyscy sympatycy SLD lepiej oceniają obecnego prezydenta niż Lecha Wałęsę. Czyni to również zdecydowana większość potencjalnego elektoratu PSL oraz Unii Pracy. Wśród zwolenników Unii Wolności i ROP także dominuje ocena korzystna dla Aleksandra Kwaśniewskiego, jednakże sporo osób (około jednej piątej) uważa, że jest on gorszym prezydentem niż Lech Wałęsa, a jeszcze więcej uchyła się od udzielenia odpowiedzi w tej sprawie. Opinia potencjalnych wyborców AW „S” jest natomiast zdecydowanie nieprzychylna obecnemu prezydentowi. Ponad połowa z nich uważa, że wypełnia on swój urząd gorzej niż jego poprzednik i tylko jedna czwarta jest przeciwnego zdania.

ZAANGAŻOWANIE PREZYDENTA W POLITYKĘ ZAGRANICZNĄ I WEWNĘTRZNĄ

Pół roku temu spośród różnych dziedzin działalności Aleksandra Kwaśniewskiego najwyżej ocenione zostały jego osiągnięcia w polityce zagranicznej. Większość Polaków była wtedy zdania, że prezydent nie zaniedbał przy tej okazji wewnętrznych spraw kraju⁴. Obecnie odsetek respondentów podzielających tę opinię minimalnie się zmniejszył.

Opinia w tej kwestii ma przede wszystkim kontekst polityczny. Głównym jej wyznacznikiem są poglądy i sympatie polityczne badanych. Wyraźnie zależy ona również od stopnia zadowolenia respondentów z własnych warunków materialnych.

⁴ Por. komunikat CBOS „100 dni prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego”, maj '96.

Należy podkreślić, że prawie we wszystkich grupach społecznych dominuje pogląd, iż prezydent w takim samym stopniu angażuje się w politykę zagraniczną, jak i wewnętrzną. Podzielną opinię w tej sprawie deklaruje elektorat Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich oraz sympatycy AW „S”. Wyodrębniają się wśród nich dwie niemal równoliczne grupy - zwolenników poglądu, że prezydent zachowuje właściwe proporcje w obu dziedzinach polityki, oraz przekonanych o tym, iż preferuje politykę zagraniczną kosztem wewnętrznych spraw kraju.

Tabela 3 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent:	Potencjalne elektoraty partyjne					
	SLD	PSL	UP	UW	ROP	AW „S”
– w równym stopniu zaangażowany jest w politykę zagraniczną, jak i w wewnętrzne sprawy kraju	80	68	58	46	55	38
– zaangażowany jest przede wszystkim w politykę zagraniczną, zaniedbując wewnętrzne sprawy kraju	12	22	32	40	31	40
Trudno powiedzieć	8	10	10	14	14	22

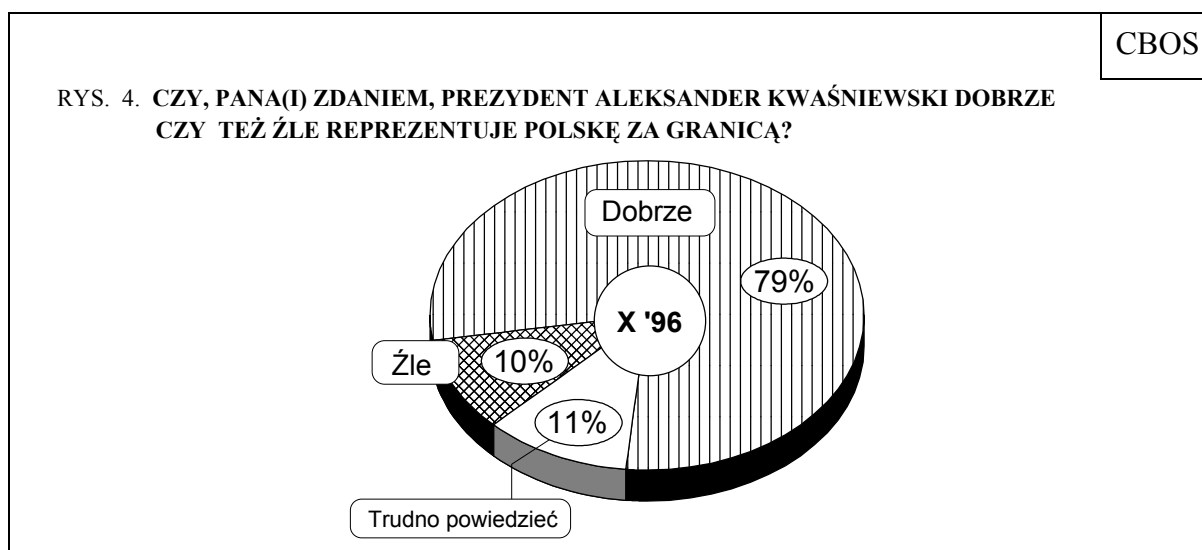
V Cramera = 0.27

W omawianej dziedzinie, podobnie jak w pozostałych, krytycyzm wobec prezydenta jest tym większy, im bardziej prawicowe poglądy mają ankietowani. Z prawidłowości tej wyraźnie wyłamuje się elektorat ROP, którego stanowisko w omawianej sprawie jest zbliżone do poglądów sympatyków Unii Pracy.

Ponadto zwraca uwagę fakt, że - poza AW „S” i ROP⁵ - zwolennicy pozostałych ugrupowań właśnie w tej dziedzinie wykazują wobec prezydenta stosunkowo największy krytycyzm, zarzucając mu nadmierne angażowanie się w politykę zagraniczną, a zaniedbywanie wewnętrznych spraw kraju.

⁵ Elektorat AW „S” wykazuje największy krytycyzm wobec prezydenta, gdy porównuje go z Lechem Wałęsą (52%), wyborcy ROP - gdy oceniają jego pracę (36%).

Prezydent, angażując się w politykę zagraniczną, zdaniem większości ankietowanych dobrze reprezentuje Polskę.

Opinia ta dominuje we wszystkich grupach społecznych, nawet tych najbardziej krytycznych wobec prezydenta, jak elektorat Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich oraz zwolennicy Akcji Wyborczej „Solidarność”.

Stopień akceptacji tej opinii zależy głównie od czynników światopoglądowych - od poglądów i sympatii politycznych oraz uczestnictwa w praktykach religijnych, a także - choć słabiej - od satysfakcji z własnych warunków materialnych. Różnicuje go też wiek badanych - generalnie rzecz biorąc, im młodszy są respondenci, tym częściej postrzegają Aleksandra Kwaśniewskiego jako godnego reprezentanta Polski.

Zwraca uwagę całkowita jedynomyślność w tej sprawie potencjalnych wyborców SLD.

Tabela 4

w procentach

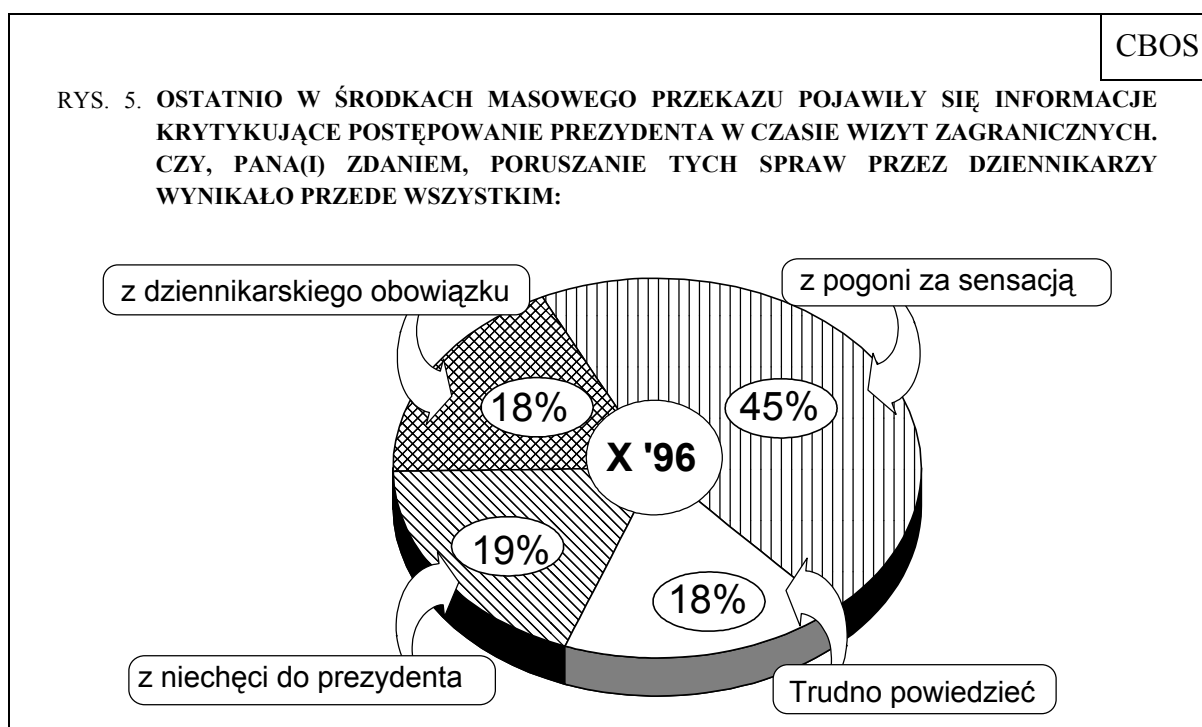
Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Aleksander Kwaśniewski dobrze czy też źle reprezentuje Polskę za granicą?	Potencjalne elektoraty partyjne					
	SLD	PSL	UP	UW	ROP	AW „S”
Dobrze	99	89	82	80	81	61
Źle	0	4	8	15	12	28
Trudno powiedzieć	1	7	10	5	7	11

V Cramera=0.26

PREZYDENT I MEDIA

Spółeczeństwo w większości uważa, że Aleksander Kwaśniewski dobrze reprezentuje Polskę za granicą. Na opinie te nie miały wpływu upowszechnione przez media wydarzenia ukazujące w niekorzystnym świetle jego zachowanie podczas ostatniej podróży do Stanów Zjednoczonych.

W tej sytuacji nie dziwi fakt, że społeczeństwo krytycznie odnosi się do nagłaśniania przez środki masowego przekazu zarzutów dotyczących postępowania prezydenta w czasie wizyt zagranicznych.

Prawie połowa (45%) ankietowanych uważa, że motywem działania dziennikarzy była przede wszystkim pogon za sensacją, jedna piąta - że niechęć do prezydenta. Tylko 18% respondentów jest zdania, że wypełniali oni swój dziennikarski obowiązek informowania społeczeństwa o wszystkich, również niewłaściwych, poczynaniach władzy.

Właściwe intencje znacznie częściej przypisują dziennikarzom badani o prawicowych poglądach politycznych niż ci, którzy identyfikują się z lewicą, częściej też respondenci kilka razy w tygodniu uczestniczący w praktykach religijnych niż niepraktykujący. Na opinie w tej sprawie ma również wpływ położenie społeczne ankietowanych. Im wyższe mają wykształcenie, dochód przypadający na członka rodziny, wyższą pozycję zawodową oraz im większą miejscowość zamieszkują, tym częściej uważają, że dziennikarze publikując informacje krytykujące prezydenta kierowali się zawodowym obowiązkiem.

Pozostałe opinie nie mają tak wyraźnych, regularnych uwarunkowań, zależne są głównie od poglądów i sympatii politycznych respondentów. Ankietowani tym częściej przypisują dziennikarzom niechęć do prezydenta, a także pogoń za sensacją, im bardziej lewicowa jest ich orientacja i identyfikacja polityczna. Pogląd ten jest również znacznie bardziej popularny w elektoracie Aleksandra Kwaśniewskiego niż Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich.

Tabela 5

w procentach

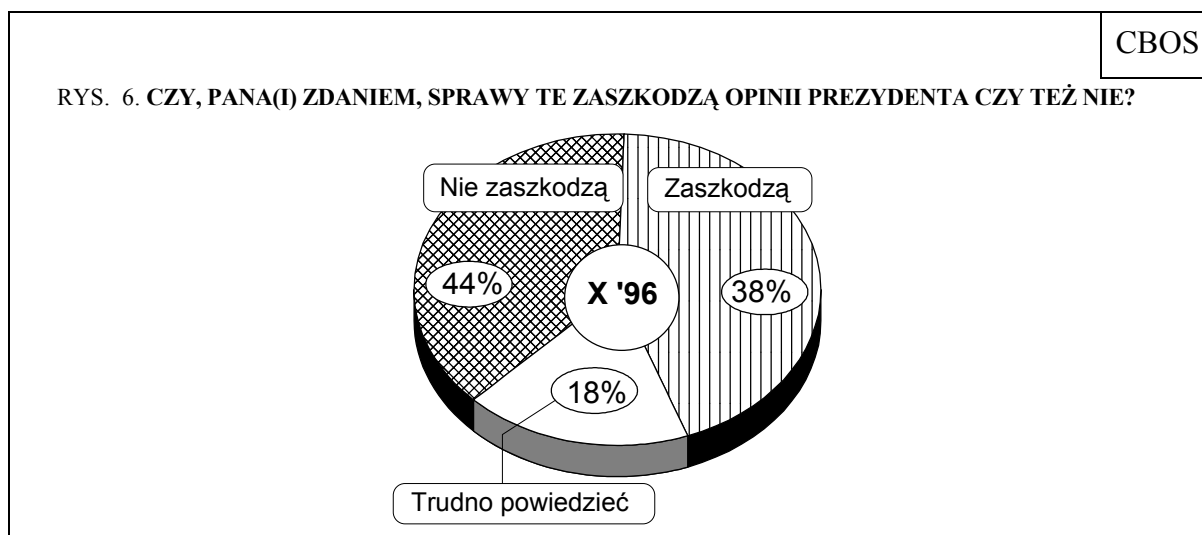
Ostatnio w środkach masowego przekazu pojawiły się informacje krytykujące postępowanie prezydenta w czasie wizyt zagranicznych. Czy, Pana(i) zdaniem, poruszanie tych spraw przez dziennikarzy wynikało przede wszystkim:	Potencjalne elektoraty partyjne					
	SLD	PSL	UP	UW	ROP	AW „S”
– z dziennikarskiego obowiązku	5	7	19	36	39	39
– z niechęci do prezydenta	28	29	25	5	10	14
– z pogoni za sensacją	60	51	49	58	45	31
Trudno powiedzieć	7	13	7	1	6	16

V Cramera=0.27

Zwraca uwagę fakt, że w miarę przechodzenia do elektoratów o bardziej prawicowym charakterze wyraźnie maleje odsetek osób dostrzegających u dziennikarzy motyw sensacji i niechęci do prezydenta, rośnie zaś grupa przekonanych o tym, że po prostu wypełnili oni dziennikarski obowiązek.

Interesowało nas również, czy społeczeństwo dostrzega zagrożenie dla dobrej opinii prezydenta ze strony publikacji ukazujących w niekorzystnym świetle jego zachowanie w czasie wizyt zagranicznych.

Okazuje się, że zdania badanych w tej sprawie są podzielone. Ponad dwie piąte respondentów uważa, że rozpowszechnianie przez media przekazów krytykujących postępowanie prezydenta podczas wizyt zagranicznych nie zaszkodzi jego opinii, niewiele mniej osób wyraża jednak przeciwny pogląd.

Opinia o tym, że działalność mediów w tej kwestii zaszkodzi wizerunkowi prezydenta, wyraźnie dominuje przede wszystkim po prawej stronie sceny politycznej - w elektoratach ROP oraz Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich, w grupie osób o prawicowych poglądach politycznych i w nieco mniejszym stopniu w elektoracie AW „S”.

Tabela 6

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, sprawy te zaszkodzią opinii prezydenta czy też nie?	Potencjalne elektoraty partyjne					
	SLD	PSL	UP	UW	ROP	AW „S”
Zaszkodzią	37	39	37	48	56	49
Nie zaszkodzią	54	44	53	52	34	42
Trudno powiedzieć	9	17	10	0	10	9

V Cramera = 0.23

Przeważa ona także w grupach ankietowanych znajdujących się w relatywnie gorszym położeniu społecznym - rolników, gospodyń domowych, bezrobotnych i mieszkańców małych miast oraz osób źle, ale nie najgorzej, sytuowanych.

Natomiast wraz z wykształceniem ankietowanych, satysfakcją z własnych warunków materialnych oraz wielkością miejsca zamieszkania wzrasta odsetek osób przekonanych, że rozpowszechnianie takich informacji nie zaszkodzi prezydentowi. Opinię tę częściej podzielają także osoby młodsze, poniżej 44 roku życia, aniżeli starsze. Zdecydowanie najbardziej popularna (71%) jest ona w grupie pracowników fizyczno-umysłowych, o których skądinąd wiadomo, że stanowią zaplecze społeczne prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego⁶.

Niemal po roku urzędowania prezydent Aleksander Kwaśniewski cieszy się dobrą opinią. Większość społeczeństwa uważa, że dobrze wypełnia on swoje obowiązki, choć od kwietnia wzrósł odsetek osób krytycznie oceniających jego pracę.

Aleksander Kwaśniewski spełnił społeczne oczekiwania w większym stopniu niż się tego spodziewano. U progu jego kadencji połowa Polaków przewidywała, że będzie lepszym prezydentem niż Lech Wałęsa, obecnie tego zdania jest większość (65%) społeczeństwa.

Podobnie jak pół roku temu, ponad połowa ankietowanych sądzi, że obecny prezydent w równym stopniu zaangażowany jest w politykę zagraniczną i wewnętrzną. Co czwarty Polak jest jednak przekonany o zaniedbywaniu wewnętrznych spraw kraju.

Nagłośnienie w mediach wydarzeń, które w niekorzystnym świetle ukazują zachowanie prezydenta w czasie jego ostatniej podróży do Stanów Zjednoczonych, nie wpłynęło negatywnie na opinię o nim. Większość społeczeństwa jest przekonana, że Aleksander Kwaśniewski dobrze reprezentuje Polskę za granicą. Badani krytycznie odnoszą się do rozpowszechniania zarzutów wobec niego, prawie połowa uważa, że motywem dziennikarzy była jedynie pogoń za sensacją. Nie są natomiast zgodni co do tego, czy działania mediów zaszkodzą opinii prezydenta.

⁶ Por. komunikat CBOS „Instytucje publiczne - społeczna ocena ich działalności we wrześniu”, październik '96.